

Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Arenbergstraat 9

1000 Brussel

Tel 02 553 06 29

raadcjsm@vlaanderen.bewww.sarc.be**VOORONTWERP VAN DECREET HOUDENDE HET VOEREN VAN EEN
VOORWAARDENSCHIPPEND EN INTEGRAAL TOPSPORTBELEID****Advies van de Vlaamse Sportraad**

Vlaams minister Bert Anciaux vroeg op 20 juni 2008 de Vlaamse Sportraad om advies over dit voorontwerp van decreet.

Vlaams topsportmanager Ivo Van Aken had de krachtlijnen al toegelicht op de plenaire vergadering van de Vlaamse Sportraad van 3 juni 2008.

De Vlaamse Sportraad had op zijn plenaire vergadering van 1 juli 2008 een gesprek over het topsportdecreet met Carla Galle en Paul Rowe van het Bloso, Christophe Delecluse van de stuurgroep topsport, Willy Pennoit van de Vlaamse Sportfederatie, Walter Goethals van de Vlaamse Tennisvereniging, Cyriel Coomans van de Basketbalbond. De Vlaamse Sportraad bracht op zijn plenaire vergadering van 1 juli 2008 het volgende advies uit.

Het topsportdecreet mag niet los worden gezien van het sport voor allen-koepeldecreet, dat binnenkort volgt. Met die 2 fundamentele hervormingsdecreten wil Vlaams minister Bert Anciaux de laatste hand leggen aan het tweesporenbeleid dat hij de voorbije 4 jaar voerde. Topsport én breedtesport gingen er in die 4 jaar gevoelig op vooruit, in ieder geval budgettair.

Met het topsportdecreet wil Vlaams minister Bert Anciaux het volgende bereiken.

1. Één loket voor de sportfederaties realiseren.
2. Korte beslissingslijnen verzekeren, zodat snel op behoeften en opportuniteiten kan worden ingespeeld.
3. De extra middelen verankeren die de minister sinds 2004 voor topsport toekent. (Het budget is in 4 jaar meer dan verdrievoudigd).
4. Sportfederaties de kans geven om een sportspecifiek topsportbeleid uit te tekenen, waarbij vanaf de volgende olympiade ook middelen zouden kunnen worden besteed aan onder meer talentdetectie, talentontwikkeling voor talenten die niet in een topsportschool zitten, opvang van de uitstroom van de topsportscholen, ...

5. Sportfederaties voldoende middelen geven zodat ze een compleet vierjarig beleidsplan op kunnen stellen en achteraf niet steeds afzonderlijke dossiers in moeten dienen.
6. Sportfederaties meer ondersteuning geven en via overleg tot een optimalisering van hun topsportbeleid komen.
7. Olympische disciplines optimaal ondersteunen, zonder niet-olympische disciplines — waarin Vlaamse atleten uitzonderlijk scoren — aan hun lot over te laten.
8. Alle topsportfederaties een topsportcoördinator toekennen.
9. De lonen van topsporters, toptrainers en coördinatoren topsport koppelen aan prestaties / competenties.
10. Sportfederaties kwaliteitsmetingen uit laten voeren op de eigen topsportwerking en die van hun clubs.
11. Sportfederaties grondig na laten trekken in welke mate er met clubs en externe trainers kan worden samengewerkt.
12. Sportfederaties het medisch en ethisch verantwoord sporten concreet op laten nemen in hun beleidsplan.
13. Sportfederaties, topsporters en toptrainers return aan visibiliteit van Vlaanderen laten geven.
14. De samenwerking met de particuliere bedrijfswereld vergemakkelijken.

Het voorontwerp van decreet werd voor overleg voorgesteld op het moment dat het een voldragen document was. Met de opmerkingen uit de verschillende overlegmomenten werd rekening gehouden in de versie die nu voorligt.

De Vlaamse Sportraad vindt in het topsportdecreet talrijke solide beleidsvoorstellen. Bedenkingen van de Vlaamse Sportraad hebben minder met de inhoud te maken, dan met de aanpak en de beleidsstructuren.

1. STANDPUNTEN EN OVERWEGINGEN

Polarisering

De meningen van beleidsmakers en externe deskundigen over het momenteel gevoerde topsportbeleid zijn onderling opvallend verschillend en gepolariseerd, met veel animo soms ten koste van ratio. Er zijn hevige pleitbezorgers van een Huis van de Topsport, een EVA die over alle topsportbevoegdheden beschikt. Anderen zien daar absoluut geen meerwaarde in en verwachten meer heil van een versterking van de bestaande structuren, mits die merkbaar worden hervormd. Wat volgt, is een samenvatting van de uiteenlopende standpunten, en het besluit dat de Vlaamse Sportraad daaruit trekt.

Eén loket

Wat iederéén absoluut zeker wil, is één aanspreekpunt voor de topsport, voor atleten, coaches en sportfederaties.

Dat ene loket is er, meent de administratie. Het decreet van 7 mei 2004 dat het Bloso tot een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid omvormt, bepaalt in artikel 5 dat het Bloso tot taak heeft *het uitvoeren van het Vlaams topsportbeleid in samenwerking met de topsportmanager*. Er is een beheersovereenkomst gesloten met de Vlaamse Regering, die geldt van 2008 tot 2010. De éénloketfunctie voor de topsport is daarin geregeld, via concrete werkafspraken, met duidelijke rechten en plichten. Die overeenkomst wordt correct uitgevoerd en leidt volgens de administratie tot één loket.

Kat en muis

Hoezo, één loket? De topsportfederaties hebben daar nog niets van gemerkt, zo wordt beweerd. Zij worden van de administratie naar het kabinet naar het BoIC gestuurd, en terug. Er is altijd wel iets dat moet worden herbekeken. Het duurt gemiddeld 6 maanden vóór een topsportfederatie weet over welke middelen ze kan beschikken. De oorzaak ligt bij het kabinet, vindt de administratie. Het kabinet neemt parallelle initiatieven. Het kabinet ontkent dat. Alle initiatieven passeren de Task Force Topsport. De minister neemt over alle adviezen van de Task Force Topsport snel een beslissing.

De sportfederaties vinden het kat- en muisspel tussen het kabinet en de administratie funest voor het topsportbeleid in Vlaanderen. Ze willen daar zo snel mogelijk van af. Eindeloze overlegmomenten bemoeilijken de beleidsuitvoering. Alles is beter dan de huidige situatie, zo luidt het.

Beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering

Eén loket voor de gebruiker — sportfederatie, atleet, coach, expert, ... — is nodig voor de *beleidsuitvoering*. De *beleidsvoorbereiding* zal altijd intens overleg tussen partners vergen, en kan niet tot een *loket* worden herleid.

Krachtenbundeling

Er is behoefte aan een bijgestuurde visie, een totaalaanpak, een bundeling van alle krachten en bestaande expertise, stelt de Vlaamse Sportraad vast. Het topsportdecreet komt aan die behoefte tegemoet. Het ligt volledig in de lijn van het beleid dat de jongste jaren werd gevoerd. Het getuigt van dynamiek, en bewijst dat de beleidsaandacht voor de sport in Vlaanderen nog steeds in stijgende lijn gaat.

Topsportfederaties stonden al op de eerste infosessies positief tegenover het nieuwe topsportdecreet, stelde het kabinet vast. Vooral de creatie van één aanspreekpunt werd als zeer positief ervaren. Federaties weten met dit decreet sneller en beter waar ze aan toe zijn, althans in theorie. Of dat in de praktijk ook het geval zal zijn, zal nog moeten blijken.

Talentedetectie en -ontwikkeling

Talentedetectie en -ontwikkeling krijgen in dit topsportdecreet een prominente plaats. Terecht, want een topsportcoördinator in een sportfederatie staat voor een schier onmogelijke opdracht. Talentedetectie en -ontwikkeling is een uiterst moeilijke opgave en kan niet door elke sportfederatie afzonderlijk worden gerealiseerd. Er is behoefte aan centrale knowhow en ondersteuning. Een Huis van de Topsport kan die rol vervullen. Bestaande knowhow mag niet verloren gaan. Ook niet die van het Bloso, dat het jongste decennium een grote expertise heeft opgebouwd.

Budget

De budgetverhoging verdient waardering, ook al gaat het, naast de nieuwe inbreng van 1,7 miljoen euro, grotendeels om een decretale herschikking van werkingsmiddelen die nu al beschikbaar zijn, al dan niet buiten decretale regelingen. Het gaat in totaal om 20 miljoen euro per jaar. Is dat nog te verantwoorden tegenover de belastingbetaler? Wat krijgt Vlaanderen daarvoor terug?

Cavalier seul

Waar de initiatiefnemers voor het topsportdecreet in gebreke bleven, is consultatie van het werkveld en overleg met betrokken actoren. Hun unilaterale actie heeft wrevel gewekt en de onderhuidse spanningen versterkt, waardoor het bijzonder moeilijk wordt om iedereen nog op één lijn te krijgen.

Zelfs de Task Force topsport, decretaal verankerd in het Bloso-decreet, werd niet bij de voorbereidende werkzaamheden betrokken.

Het kabinet ziet dat anders. De Task Force Topsport werd erover ingelicht dat de oprichting werd voorbereid van een Vlaams Huis voor de Topsport. Maar om te voorkomen dat half voorbereide teksten zouden circuleren, werd er eerst in alle stilte aan een concreet document gewerkt. Het is de gewoonte om aan de Task Force Topsport uitgewerkte documenten voor te leggen. Ook in dit dossier werd deze weg gevolgd.

De Vlaamse Sportraad vindt het nodig en vanzelfsprekend dat een ontwerp van decreet met alle partners en experts in alle sereniteit wordt voorbereid. Een decreet mag geen *coup de théâtre* zijn.

Het kabinet-Anciaux betwijfelt of het draagvlak nog kan worden verbreed. Alle topsportfederaties steunen het decreet. Ook van de kant van sportwetenschappers, toptrainers en gewezen topsporters komen er geen negatieve klanken. Moet er dan nog tijd worden geïnvesteerd in het draagvlak?

Actieplan Topsport 2016

De administratie wijst erop dat heel het topsportgebeuren zoals het momenteel loopt, het resultaat is van jaren voorbereidend werk door het Bloso. Het topsportdecreet zou niets nieuws brengen. Het zou gretig uit het Actieplan Topsport 2016 putten, dat binnen de administratie werd uitgewerkt.

Van kabinetszijde oordeelt men dat het Actieplan Topsport 2016 niet 100% door de administratie mag worden geclaimd en dat het ontwerpdecreet duidelijke accentwijzigingen voorziet. De plaats van talentdetectie, talentontwikkeling voor talenten buiten de topsportschool, talentontwikkeling na de topsportschool, ... zijn maar enkele voorbeelden.

Omkadering

De administratie heeft een punt wanneer ze erop wijst dat de huidige structuren voor topsport binnen de Vlaamse overheid een beroep kunnen doen op bestaande diensten, bijvoorbeeld voor financiële, juridische en personeelsaangelegenheden. Een Huis van de Topsport zal als EVA alles opnieuw moeten organiseren, ten koste van zijn eigenlijke opdracht, ten koste van de atleten dus. De middelen nemen niet toe, maar er zijn wel bijkomende uitgaven. Anderzijds dient de administratie bepaalde diensten niet meer te verrichten, wat dan weer een besparing betekent.

Bezoldiging

De initiatiefnemers voor het topsportdecreet willen af van het ambtenarenstatuut voor topsporters. Topsporters worden nu betaald volgens hun diploma. De administratie ziet het loon van de topsporters veeleer als compensatie voor een gederfd beroepsinkomen, dat uiteraard op basis van een diploma wordt bepaald.

In het Huis van de Topsport zouden diploma's geen rol spelen in de bezoldiging. Dat is niet zonder gevaar. Een diploma is een objectief criterium. Stapt men daarvan af, dan loert willekeur om de hoek. Anderzijds menen topsportkenners dat een topsporter op basis van prestaties moet worden beoordeeld. De rol van de private sector ontbreekt in dit verhaal.

Premies

De vraag rijst of een premiesysteem mogelijk is voor atleten die beter presteren. Volgens de administratie kan dat perfect. Er is enkel een besluit van de Vlaamse Regering voor nodig. Het kabinet heeft echter, op basis van gegevens aangereikt door de administratie, vast moeten stellen dat een premiesysteem erg duur uit zou vallen en dat dit ten koste van de middelen voor de ondersteuning van de topsporters zou gaan.

EVA

De initiatiefnemers en voorstanders van het topsportdecreet geloven dat het met een EVA flexibeler en creatiever werken wordt, en dat externe financiering mogelijk is, via andere kanalen dan de overheid. De mogelijke samenwerking met de particuliere sector zou nieuwe perspectieven openen.

De administratie vindt de kritische massa van een Huis van de Topsport te klein voor een EVA. Zelfs het Bloso voldeed indertijd niet aan de norm. Bovendien is de creatie van een parallelle structuur nefast voor het beleid, de transparantie en de effectiviteit.

Financiering

Externe middelen aanboren, lijkt niet zo makkelijk. In Vlaanderen is er geen traditie van bedrijven die structuren sponsoren, in tegenstelling tot Nederland bijvoorbeeld. Het BOIC trekt wel de grote sponsors aan, wat het voor andere structuren extra moeilijk maakt. Voor het overige geeft de private sector liever rechtstreeks steun aan topatleten. Topatleten hebben meer uitstraling. Zelfs mocht externe financiering lukken, dan zou dat wellicht ten nadele zijn van sporters en sportfederaties. En toch, een topsportbeleid kan geen taak voor de overheid alleen zijn. Alle lasten voor de overheid, alle lusten voor het individu en de bedrijven, dat kan niet langer. In elk geval dient de topsport mee gefinancierd te worden met private middelen.

Audit

Het topsportdecreet staat haaks op de bevindingen van de audit door Ernst & Young, die aanbeval om geen nieuwe instellingen te creëren. Vlaams minister Bert Anciaux valideerde de resultaten van de audit, die in december 2007 aan de sportfederaties werden meegedeeld. Vlaams minister Bert Anciaux heeft steeds verkondigd dat het decreet voor de sportfederaties na de audit niet zou worden gewijzigd, terwijl dat nu wel het geval is. Het decreet wordt uitgehold, althans wat de unisport/topsport betreft. Topsportfederaties zouden zelfs een extra 90% gesubsidieerd personeelslid in dienst kunnen nemen.

Maar de positieve reacties van de sportfederaties op het ontwerpdecreet bewijzen volgens het kabinet dat de minister naar hun problemen heeft geluisterd en een decreet heeft gemaakt waarmee de topsportfederaties menen een beter topsportbeleid te kunnen voeren. De verhelderende memorie van toelichting motiveert deze koerswijziging.

Risico van politisering

Art. 9. §3. De Vlaamse Regering benoemt de leden van de algemene vergadering en kan ze te allen tijde ontslaan.

§4. De algemene vergadering benoemt op voordracht van de Vlaamse Regering de leden van de raad van bestuur.

De Vlaamse Regering benoemt de voorzitter van de algemene vergadering.

De Vlaamse Regering heeft bij de aanstellingen een dikke vinger in de pap. Er is geen waarborg voor objectieve benoemingen. Het topsportbeleid mag in geen geval worden gepolitiseerd. Topsport is tenslotte een private aangelegenheid. Het gevaar dreigt dat er straks *à la tête du client* wordt gewerkt.

Vlaanderen is een kleine regio. Als we aan enkele honderden topsporters geraken, is dat al heel veel. Daarvoor een bijkomende structuur creëren, zou geldverspilling zijn. De gemeenschapsgelden komen de sport toe, niet de structuren.

Artikelsgewijs

De tijd ontbreekt de Vlaamse Sportraad om het voorontwerp artikelsgewijs te bespreken. Maar de tekst vertoont nog juridische lacunes, zo wordt vastgesteld.

Wellicht is de redactie te snel moeten gaan. Er zijn juridische opmerkingen bij de bestuurlijke organisatie van het Huis van de Topsport. Een voorbeeld.

Art. 11. §1. De beroepscommissie is samengesteld uit vier leden. ~~Deze worden door de algemene vergadering verkozen uit haar leden.~~

Dat de leden van de beroepscommissie uit de algemene vergadering komen, maakt hen rechter en partij.

Art. 6. §2. Het Vlaams Huis voor de Topsport heeft tot taken van beleidsuitvoering: [...]

4° het ondersteunen van gehandicaptensport; [...]

Graag wijzigen: gehandicaptenttopsport. [...]

10° ~~topsportmanifestaties organiseren~~ en ondersteunen;

Evenementen organiseren is geen taak voor het Huis van de Topsport, maar voor de sportfederaties.

Art. 34. Het Vlaams Huis voor de Topsport kan ~~topsportmanifestaties organiseren~~ en organisatoren van sportmanifestaties ondersteunen.

Evenementen organiseren is geen taak voor het Huis van de Topsport, maar voor de sportfederaties.

Art. 18. §1. De Vlaamse Regering legt, op voorstel van het Vlaams Huis voor de Topsport, per olympiade de lijst van topsporttakken vast die voor ondersteuning in aanmerking kunnen komen en deelt ze in vier categorieën in op basis van volgende criteria:

1° de sportprestaties van topsporters op internationaal vlak en dit op basis van hetzij de behaalde medailles, finaleplaatsen en halve finaleplaatsen op de laatste

drie Olympiades op Olympische Spelen, Wereldspelen, Wereldkampioenschappen, Europese kampioenschappen, Wereldbikers of de rangschikking op wereldniveau;

Graag toevoegen: Universiades. Het niveau hiervan ligt hoger dan van een EK.

Return

Vlaanderen investeert massaal overheidsmiddelen in de topsport. De return hiervoor blijft bijzonder vaag, ook wanneer het op symbolen aankomt. In tennis bijvoorbeeld, mogen atleten 2 badges dragen. Maar die zijn verkocht aan sponsors, die vaak exclusiviteit in de sporttak eisen. Het is niet makkelijk voor topsportfederaties om rekening te houden met de partnercontracten van hun internationale organisatie, het BOIC/BPC, én met de Vlaamse overheid.

In het ontwerpdecreet worden de sportfederaties, de topsporters en de toptrainers gevraagd om een duidelijke return aan visibiliteit van Vlaanderen te omschrijven in het beleidsplan. Het verschil tussen plan en realiteit wordt hier wellicht heel groot.

Buitenland

Het kan nooit kwaad om eens over de grenzen te kijken. Goede voorbeelden uit vergelijkbare landen zijn altijd meegenomen. Veerle De Bosscher heeft daar studiewerk rond verricht. Het zou ook interessant zijn om de visie te vernemen van neutrale wetenschappers op het optimaal structureren van het topsportbeleid.

2. AFWEGING EN ADVIES

Rekening houdend met al deze standpunten en overwegingen, adviseert de Vlaamse Sportraad het volgende.

Iedereen gaat ermee akkoord om het principe van *eenheid van beleid* toe te passen. Maar de fundamentele beleidsvraag in het hele topsportverhaal blijft: welke structuur is het best geschikt om een kwalitatief en doelgericht topsportbeleid uit te voeren? Is dit een kerntaak van de overheid of wordt dit beter uitbesteed/verzelfstandigd naar een externe publieke of private rechtspersoon? Er dient maw een duidelijke meerwaarde te zijn van een nieuwe structuur en dit vanuit het universele principe dat *elke verandering een daadwerkelijke verbetering moet inhouden*. Dat sluit ook aan bij het principe van subsidiariteit dat de overheid moet hanteren: welke beleidstaken worden beter door derden uitgevoerd? De overheid moet complementair werken. Ze hoeft niet te doen wat de sector zelf kan doen of beter kan doen.

Het ontwerp van decreet bevat tal van goede beleidsmaatregelen, en de noodzakelijke ingrediënten voor een eenduidig, efficiënt en transparant topsportbeleid. Er moet één loket komen voor atleten en federaties. Maar daarnaast blijft overleg altijd nodig. Een krachtenbundeling is absoluut noodzakelijk. Maar de Vlaamse Sportraad is er niet van overtuigd dat daar een EVA voor nodig is. Er is geen garantie dat een Huis van de Topsport de bestaande problematiek oplost. Naast voor de hand liggende voordelen, zijn er onmiskenbare nadelen aan verbonden. Voor welke structuur men ook kiest, hervormingen zijn nodig volgens de principes van modern management, met de nodige expertise en snelle, eenduidige beslissingen.

Ook het financieringsmodel moet worden herbekeken. Dat berust nu volledig op de overheid. 20 miljoen euro is een fenomenaal bedrag, vergeleken met het aantal gegadigden. Het bedrag is wellicht nodig om resultaten op topsportniveau te boeken, maar hoelang neemt de belastingbetaler dat nog? Er moet naar meer objectieve criteria worden gestreefd voor de toekenning van de verschillende soorten van subsidies.

Momenteel is het hele ontwerpdecreet veeleer een persoonsgebonden materie dan een rationeel onderbouwd dossier. Het gaat hier om een machtsspel tussen personen en structuren. Spijtig genoeg primeert niet de vraag *welke structuur hebben we nodig*, maar wel *rond wie wordt de structuur opgebouwd*?

De Vlaamse Sportraad wil zich niet laten dwingen om voor één van beide kampen te kiezen. Bovendien is het decreet nog niet rijp voor een objectief, doordacht en rationeel beoordelingsproces.

De Vlaamse Sportraad stelt voor om een reflectie- en afkoelingsperiode in te lassen, om naar een nieuwe consensus te zoeken en de krachten te bundelen ipv het risico te lopen een nieuw spanningsveld te installeren, met alle lasten voor de overheid.

Bart Vanreusel, *voorzitter van de Vlaamse Sportraad*
Line Dumoulin, *ondervoorzitter*
Lieven De Clercq, *secretaris*

VLAAMSE SPORTRAAD — Arenbergstraat 9 - 1000 Brussel — T 02 553 06 29
bart.vanreusel@faber.kuleuven.be; line.dumoulin@bvlo.be; lieven.declercq@cjsm.vlaanderen.be